

Ötököiden jäljillä

'Jos kasvien pölyttäjät kuolisivat yhtäkkiä, olisi ihmiskunnalla elinaikaa vain muutama vuosi'. Näin kerrotaan Albert Einsteinin sanoneen oivaltaessaan hyönteispölyttäjien merkityksen. Pidämme hyönteisiä itsestään selvyytenä, näemme helposti ne tuholaisina tai ihmisiä kiusaavina ötököinä. Niillä on kuitenkin ratkaisevan tärkeä merkitys elämän ylläpidossa. Mitä enemmän tutkitaan hyönteisten roolia luonnossa, sitä syvällisemmin ymmärrämme niiden merkityksen toimivien elinympäristöjen, ravintoverkkojen ja lopulta myös ihmisen näkökulmasta.

Astmaa, ihotautia ja allergioita sairastavien terveydelle on hyväksi ulkoilla päivittäin ja tutustua luontoon kaikkia aisteja käyttäen. Käsien laittamista multa ei kannata pelätä, sillä se vain vahvistaa vastustuskykyämme. Luonnon terveysvaikutukset ovat sitä vahvemmat mitä monimuotoisemmassa ympäristössä liikumme, hengitämme ja kosketamme. Siellä missä on paljon hyönteisiä, meilläkin on parempi olla.

Suomessa on noin 20 000 hyönteislajia, joiden muoto vaihtelee paljon niiden käyttämän ravinnon ja elinympäristön mukaan. Mielikuvituksellisiin muotoihin voit tutustua Laji.fi –sivulta https://cdn.laji.fi/files/guides/Suomen_hyonteiset_Lahkojen_tunnistusopas_aukeamat.pdf Parasta on kuitenkin päästä näkemään ötököitä omin silmin. Samalla voi miettiä miksi evoluution myötä siitä on tullut juuri tuon näköinen. Seuraavassa on ohjeita ötököiden löytämiseksi.

Mistä etsiä?

Ötököitä on joka paikassa, mutta niitä ei ole aina helppo löytää. Suuri osa lajeista on hyvin pieniä. Lintujen ja muiden hyönteisiä syövien petojen takia monet pakenevat herkästi tai naamioituvat.

Hyviä paikkoja ovat kukkapenkit, pihan hoitamattomat reunat, metsänreunat, polkujen varret, joutomaat ja pellonpientareet, jossa kasvaa luonnonkasveja. Mitä enemmän on erilaisia kasveja, sitä enemmän erilaisia ötököitä on kiipeilemässä kasvien varsilla ja käymässä kukissa. Katsele ensin varovasti kukkia, kasvien lehti ja varsia. Monet ötökät menevät säikähtäessään lehden taakse piiloon tai pudottautuvat maahan.

Puoliksi tai kokonaan syödyt lehdet ovat merkki hyönteisistä. Esimerkiksi haavasta ja raidasta voi heinä-elokuussa löytää monen perhoslajin toukkia. Isot toukat syövät lehden kokonaan ja jäljelle jää vain lehtiruodit. Kääntelee oksia ja katsoa löytyykö niiden alta mitään.

Kivien ja maahan jääneiden esineiden alle kannattaa myös kurkistaa.

Puurakennusten seiniltä, talojen kivijalasta ja lahopuiden rungoilta voi myös löytää ötököitä. Pienet reiät puussa ovat merkkejä ötököiden tai niiden toukkien vierailusta.

Hietikot, hiekkakasat ja pihalaattojen raot kannattaa myös tarkistaa. Maassa kävelee monenlaisia ötököitä. Maassa kulkevia ja hiekan pinnassa lentäviä ötököitä seuraamalla voi löytää niiden pesäkoloja.

Empididae-suvun kärpänen

Ristiseppä on kovakuoriainen...

...ja ampiaispuuhari on kärpänen.

Kurjenpolvikärsäkäs.

Hyönteisiä voi houkuttaa pihaan hyönteishotellien ja perhosbaarin avulla. Yksinkertainen resepti baariin on punaviiniä, paljon sokeria ja tilkka etikkaa. Pelkkä balsamicokin puun rungolla houkuttelee loppukesän perhosia.

Miten tutkia?

Mukaan voit ottaa läpinäkyvän purkin, johon ötököitä voi pyydystää tutkimisen ajaksi. Vie purkki ötökän alle ja kopauta se purkkiin. Jos käytössäsi on tiheäsilmainen haavi, ötököitä voi haavia suoraan kasvillisuuden joukosta. Vaikka heinikossa ei näkyisikään hyönteisiä, muutaman rauhallisen heilutuksen jälkeen niitä löytyy haavin pohjalle.

Ötökät ovat pieniä, suurennuslasi auttaa tutkimisessa. Voit yrittää ottaa kuvan isommista ötököistä. Kuvien avulla voi helpommin selvittää mikä ötökä on kyseessä.

Usein lajin tunnistaminen on vaikeaa, sillä kuusijalkaisia hyönteisiä ja kahdeksan jalkaisia hämähäkkejä on useita tuhansia lajeja ja osa muistuttaa hyvin paljon toisiaan. Hyvä sivu etsiä ötökälle nimi on www.otokkatieto.fi.

Seuraavilla sivuilla on esimerkkejä tavallisista lähiluonnosta löytyvistä lajeista.

Kimalaiset ovat isoja karvaisia palleroita. Väriraidat vaihtelevat eri lajeilla.

Mantukimalainen   *Kivikkokimalainen*

Mehiläisiä on monen näköisiä ja kokoisia.

Tarhamehiläinen

Erakkomehiläinen

Ampiaiset käyvät aika harvoin kukissa.

Kärpäset pitävät myös kukkien medestä. Katso tarkkaan, monet kärpäset muistuttavat ampiaisia. Vertaa siipien asentoa ja silmiä.

Kukkakärpäsiä

Laidunnokkanen

Kovakuoriaisista osa käy kukilla, osa syö lehtiä.

Kultakuoriainen

Kimalaiskuoriainen

Kampaseppä

Idänlehtikuoriainen

Kukkajäärä

Ripsiäiset ovat hyvin pieniä (1 mm) pitkulaisia ötököitä kukissa.

Leppäkerttu eli **leppäpirkko** voi olla keltainen tai oranssi.

Seitsenpistepirkko

Luteita on satoja lajeja. Luteiksi ne tunnustaa selän kolmion muotoisesta kuviosta. Monet ovat värikkäitä ja imevät ravinnokseen kasvinesteitä.

Verilude

Marjalude

Pyjamalude

Kirvat ovat pieniä vihreitä tai värillisiä kasvinesteitä imeviä hyönteisiä. Usein niitä on paljon tiiviissä ryhmässä. Muurahaiset pitävät kirvojen erittämästä nesteestä.

Hämähäkit saalistavat hyönteisiä verkkojen avulla tai kukissa odottelemalla. Lukit ovat pitkäjalkaisia hämähäkkejä.

Kukkahämähäkki

Lukki

Rantahämähäkki

Päiväperhosten lisäksi on paljon **mittareita**, **yökkösiä** ja **pikkuperhosia**.

Punatäplä

Niittoyökkönen

Ruutumittari

Nokkosperhonen

Neitoperhonen

Lanttuperhonen

Piippopaksupää

Niittyhopeatäplä

Kangassinisiipi

Toukkia. Perhosten toukilla on yleensä 4 jalkaparia keskellä, *pistiäisillä* jalkoja on enemmän, *kovakuoriaisilla* on etupäässä 3 paria pihtimäisiä jalkoja.

Pistiäisen toukkia

Neitoperhonen

Mittari-perhosen toukka

Horsmakiitäjä

Leppäkerttu

Lehtokotilo on tavallisin kuorellinen etana.

Espanjansiruetana

Viinimäkikotilo on Suomen suurin kotilo.

Skorpionikorento on erikoisen näköinen mutta harmiton.

Vaaksiaiset ovat kuin jättimäisiä hyttysiä, mutta ne eivät pistä tai pure.

Syreenikeijukas

Kaskaat ovat meillä vain muutamman millimetrin mittaisia. Sylkikaskaat huomaa kasveilla erityistä vaahdosta, syreenikeijukkaat laukkaista syreenin lehdistä.

Sylkikaskas

Idänhepokatti

Heinäsirkoilla on lyhyet tuntosarvet, hepokateilla pitkät.

Heinäsirikka

Maassa, hietikoilla

Maakiitäjaiset ovat nopeita pitkäjalkaisia kovakuoriaisia. Maassa kulkee muitakin ötököitä.

Sysikiitäjäinen

Kenttäkiitäjäinen

Hietikkokiitäjäinen

Metsäsittiäinen

Muurahaiskuoriainen

Muurahaisia

Keltiäinen

Mauriainen

Kekomuurahainen

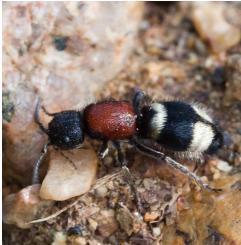

Pistiäisiä

Kärpäspistiäinen

Miekkapistiäinen

Kiertomehiläinen

Loispistiäinen

Talon seinillä

Seeprahypykki

Pihtihäntä

Kiven alla

Samettipunkki

Juoksujalkainen

Maasiira

ALLERGIA
IHO
ASTMA